

ЗАКАЛЕНКО ОЛЕНА ВАСИЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук

ЩОДО СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ

Дослідження адміністративних процедур як одного із важливих інститутів сучасного адміністративного права не було б можливим без аналізу їх структури. Аналізуючи кожне явище дійсності, у тому числі й правове, можна представити його як більш чи менш складне поєднання взаємодіючих між собою елементів, кожен з яких визначаючи окрему сторону явища, у той же час певним чином пов'язано із усіма іншими його частинами. Сукупність елементів, з яких складається адміністративна процедура являє її структуру. Так, у тлумачних словниках надається визначення терміну «система» як цілісності, яка складається з частин, з'єднання безлічі елементів, що знаходяться у відносинах і зв'язках один з одним, яка утворює певну єдність, то структура розглядається як внутрішній устрій, будова [1, с. 652].

Послідовність у розвитку змісту адміністративних процедур є їх найбільш характерною ознакою і важливою особливістю. Послідовність є змістовною якістю здійснення адміністративних процедур й означає наявність вимог суворої регламентації черговості дій, визначення того, що повинно бути зроблено спочатку, а що потім. Правильно обрана і здійснювана послідовність дій суб'єкта владних повноважень та приватних осіб обумовлює та забезпечує досконалість, оптимальність і ефективність здійснення адміністративних процедур. Такими чином, така діяльність суб'єктів адміністративних процедур має чітко виражений циклічний характер.

Зважаючи на те що конкретна адміністративна процедура має чітко виражений циклічний характер, тобто складається з певної кількості послідовних дій, які змінюють одна одну. Такі процедурні дії здійснюються не хаотично, а у чітко встановленій послідовності і знаходяться між собою у логічно-функціональному зв'язку. Так, Миколенко І.О. зазначає, що структура являю собою взаємозв'язок та взаєморозміщення частин цілого, і тому слід обов'язково виділяти критерії її побудови. При аналізі структури адміністративної процедури автор виділяє три критерії її поділу, зокрема, наявність задач і цілей, які вирішує і досягає певна група процедурних дій; складання процедурних документів, які свідчать при вирішенні задач і цілей; коло учасників адміністративної процедури та їх правовий статус [2].

Науковці традиційно в якості елементів структури адміністративних процедур виділяють: процедурні дії, етапи стадій та стадії, рідше – провадження. Отже базовим, первинним елементом у структурі будь-якої адміністративної процедури виступають процедурні дії – дії, необ-

хідність здійснення яких у строгій послідовності передбачена нормами адміністративного права для досягнення цілей адміністративної процедури. Так, В.Б. Авер'янов відмічає, що адміністративно-процедурна діяльність реалізується у різноманітних видах процедурних дій, які складають основу її змісту та у зв'язку із чим їх класифікують на попередні, проміжні й завершальні. Вчений пропонує до процедурних дій відносити такі як: припинення правопорушення і застосування заходів, які мають забезпечувати провадження у справі (адміністративне затримання, доставляння до приміщення органів внутрішніх справ та ін.), складання протоколу про адміністративне правопорушення [3, с. 489].

Наступним структурним елементом адміністративних процедур є етап, тобто відносно відокремлена частина стадії, яка покликана вирішити конкретні, найближчі завдань, стосовно спільних завдань певної процедури. Сучасна адміністративна наука розглядає етап як окремий відрізок часу або частину адміністративної процедури, що характеризується певними якісними змінами. Так, етап адміністративної процедури розуміють як сукупність процесуальних дій, спрямованих на досягнення внутрішньостадійної проміжної мети [4, с. 121]. Але, етап можна вважати факультативним елементом структури адміністративних процедур, оскільки його присутність не є обов'язковою.

Послідовність здійснення членами суспільства процедурних дій, залежно від свого призначення, які встановлені нормами матеріального права об'єднуються в окремі етапи, які у свою чергу знаходять свій вираз у стадіях, що в сукупності й становлять зміст конкретної адміністративної процедури. Значення стадій адміністративних процедур проявляється у тому, що вони відбивають логічно-функціональну послідовність розвитку адміністративної процедури. Дана послідовність відображає хід діяльності з прийняття нормативно-правового акту або розгляду адміністративної справи у відповідності з виокремленням окремих, логічно пов'язаних цільових пріоритетів.

Отже, стадію адміністративної процедури можливо визначити як відносно самостійну сукупність послідовно здійснюваних процедурних дій, що урегульовані нормами адміністративного права, які разом із загальними завданнями мають притаманні тільки їй цілі, а також особливості, що стосуються суб'єктів адміністративної процедури, їхніх прав і обов'язків, строків здійснення процедурних дій і характеру оформлюваних правових документів.

Список використаної літератури:

1. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. / Российская академия наук. Институт русского языка им. В.В. Виноградова. – М.: Азбуковник, 1999. – 1040 с.
2. Миколенко О.І. Теорія адміністративного процедурного права монографія Харків Бурун Книга 2010 336 с. / с. 191.
3. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Юридична думка, 2004. – Т. 1. Загальна частина. – 584 с.

4. Миколенко А. Административный процесс и административная ответственность в Украине / А. Миколенко. – Х. : Одиссей, 2004. – 272 с.

Ключові слова: адміністративна процедура, система адміністративних процедур, стадії адміністративних процедур, процедурні дії, етап адміністративної процедури, адміністративне провадження.

Ключевые слова: административная процедура, система административных процедур, стадии административных процедур, процедурные действия, этап административной процедуры, административное производство.

Key words: administrative procedure, system of administrative procedures, stages of administrative procedures, procedural actions, administrative procedure, administrative proceedings.

КАЛИМБЕТ АНДРІЙ ЛЕОНІДОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ АКТІВ, ВИМОГИ ДО АДМІНІСТРАТИВНИХ АКТІВ

На протязі багатьох років основним інструментом (формою) діяльності суб'єктів публічного адміністрування був та залишається адміністративний акт.

Поняття «адміністративний акт» можна визначити, спираючись на підходи загальної теорії права до таких категорій, як «акт» і «правовий акт». «Акт» (лат. actus – дія; actum – документ) означає дію, вчинок, а також документ, виданий (прийнятий) уповноваженим на це органом державної влади, органом місцевого самоврядування, їх посадовими особами [1, с. 243].

Вищезазначеним підходам кореспондують деякі з визначень «акта», що містяться у великому тлумачному словнику сучасної української мови, згідно з якими акт – це:

- 1) окремий прояв якої-небудь діяльності;
- 2) дія, вчинок;
- 3) офіційний документ [2, с. 18].

Професор Алексєєв С.С. визначив «правовий акт», як зовнішнє вираження волі (держави і окремих осіб), спрямований на досягнення юридичного ефекту [3, с. 7].

Так, в науковому середовищі «акт» розуміється перш за все як воля дія (волевиявлення), що має певну форму та спрямована на досягнення певного результату.

В теорії адміністративного права термін «адміністративний акт» вченими розглядається по різному, але найчастіше його визначають як будь-яке рішення або владний захід адміністративного органу, спрямо-